

**ПСИХОЛОГІЧНА РОЗВИВАЛЬНА ПРОГРАМА «АКТИВІЗАЦІЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ РЕФЛЕКСІЇ ТА САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ
ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ»**

Андрій Іващенко

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
документознавства та методики навчання

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди
08401, м. Переяслав-Хмельницький, вул. Сухомлинського, 30
socgum_phdpu@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-8175-7766>

Альона Іващенко

кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри
менеджменту, практичної психології та інклюзивної освіти

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди
08401, м. Переяслав-Хмельницький, вул. Сухомлинського, 30
alyona.ger@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-5059-739X>

Анотація

В статті презентована комплексна психологічна розвивальна програма активізації професійної рефлексії та саморозвитку майбутніх документознавців, що ґрунтується на ідеї особистісно орієнтованого виховання особистості. Основна ідея цього виховання полягає в моделюванні таких виховних ситуацій, які б спонукали особистість до самопізнання і саморозвитку. Серед основних завдань програми варто виокремити такі: розкриття суті поняття «професійна рефлексія» студентів; актуалізація ціннісного ставлення до себе з позиції «Я-професіонал»; підвищення у майбутніх документознавців активності щодо оволодіння професією; поглиблення знань способів і прийомів ефективно професійної рефлексії. Основновоположною стратегією цієї психологічної розвивальної програми стала активізація професійної рефлексії майбутніх документознавців й інтересу до рефлексивної діяльності та, як наслідок, їхній саморозвиток у майбутній професійній діяльності. Для реалізації поставлених завдань проводились такі заходи зі студентами: міні лекції, інформаційні відеоролики, тьюторіал, побудова інтелектуальної карти, відеофільми, дискусії. Також застосовувались синквейни, ведення щоденника рефлексії під час практики, розробка та показ студентами відеопрезентацій. Крім того, студенти активно долучались до участі в фестивалях, семінарах, тренінгах як волонтери та спікери, що допомагало їм зрозуміти свої сильні та слабкі сторони, над якими варто попрацювати. Впровадження психологічної розвивальної програми сприятиме зростанню усвідомленого прагнення студентів до самопізнання, самоосвіти, зміні ціннісного самоставлення, зростанню готовності до самореалізації та прагнення до саморозвитку в професії. Розроблений інструментарій спрямований на допомогу академічним кураторам, викладачам і практичним психологам закладів вищої освіти з метою підвищення потенціалу професійної рефлексії та саморозвитку майбутніх документознавців.

Ключові слова: професійна рефлексія, саморозвиток, самореалізація, мотивація, ціннісне прийняття, майбутні документознавці.

Вступ

В теперішній час в Україні відбуваються стрімкі зміни у політичному, економічному, суспільному та духовному житті. Як наслідок, зростає зацікавленість науковців з різних сфер прикладної психології у вивченні рефлексії. Саме, завдячуючи їй, стають можливими трансформація свідомості людини у відповідності до реалій сучасності, відмова від стереотипів мислення та поведінки, розвиток активного, креативного ставлення до себе, своєї діяльності та шляхів її реалізації. До того ж, рефлексія є одним із психологічних механізмів активізації і розвитку професійної діяльності особистості. Тому під час навчання майбутніх фахівців у ЗВО особливу увагу варто спрямувати на підвищення її потенціалу.

За позицією А. Гапоненка, саме юнацький вік є сенситивним для формування особистості в процесі соціалізації, адже саме в цей період відбувається вибір професії, активізується самопізнання, актуалізується самовизначення та саморозвиток людини. Освіта несе в собі потенціал активізації та регуляції особистісного зростання молоді, вона здатна стимулювати саморозвиток учасників навчального процесу. Так, В. Панок підкреслив, що саме в цей період відбувається прийняття провідних професійних ролей, цінностей та норм, котрі спонукають особистість до ефективної практичної діяльності. Все вище окреслене стає можливим завдяки професійній рефлексії. Це означає, що процес, під час якого особистість стає суб'єктом професійної діяльності, передбачає появу особливостей розвитку значущих рефлексивних компонентів у професійному становленні людини (Іщук, 2013).

Варто зазначити, що професійна рефлексія, за переконанням Л. Мітіної, означає констатацію наявності або відсутності знань, умінь і навичок, необхідних для професійної діяльності людини. Це динамічна властивість особистості, яка може змінюватись і розвиватись, стимулювати формування низки професійних якостей особистості. Вчена зазначала, що освітній процес у закладі вищої освіти не повинен зводитися до відтворення змісту підручників. Навички професійної рефлексії мають актуалізуватись під час проходження студентами різних видів практики. Під час професійного навчання варто залучати студентів до соціально-психологічних тренінгів і розвивальних програм, щоб вони мали можливість вивчати себе, свої здібності, здобувати знання про власні ресурси. Викладачі мають допомагати майбутнім фахівцям розвивати уміння об'єктивно оцінювати отриману інформацію і використовувати її під час розробки індивідуальних програм самокоректування та подальшого професійного саморозвитку.

Майбутній документознавець, щоб відповідати сучасним вимогам життя та професії, має розвиватись інтелектуально, морально, комунікативно, емоційно. Водночас сьогодні у закладах вищої освіти переважають репродуктивні методи навчання, це призводить до недостатньої практико-орієнтованої підготовки фахівців до ефективної, самостійної професійної діяльності. Тому актуальним завданням закладів вищої освіти (далі ЗВО) є не лише передача знань, умінь та навичок, а й створення умов для саморозвитку та самореалізації майбутніх документознавців. Особливе значення в процесі підготовки сучасного професіонала має організація рефлексивного освітнього середовища, яке б спонукало до активізації рефлексивних механізмів професійного саморозвитку, проте розробка та впровадження відповідних освітніх технологій, метою яких є розвиток професійної рефлексії реалізуються не досить активно.

Мета статті: висвітлити особливості конструювання психологічної розвивальної програми «Активізація професійної рефлексії та саморозвитку майбутніх документознавців». **Завдання** дослідження: 1) активізація професійної рефлексії майбутніх документознавців; 2) стимулювання їх прагнення до саморозвитку в професійній діяльності.

Методи дослідження

В дослідженні застосовувались такі методи як: аналіз, систематизація та узагальнення наукової психологічної літератури з проблем дослідження; конструювання психологічних завдань, проблемних ситуацій; спостереження.

Результати та дискусії

В психологічній науці стрімко зростає інтерес вчених до вивчення проблеми саморозвитку та рефлексії. Науковці активно досліджували процеси суб'єктивного розвитку і саморозвитку особистості в ході реалізації професійно-орієнтованої діяльності (І. Бех, С. Максименко); вивчали ці процеси як засоби професійного самовдосконалення людини (В. Сластьонін, О. Власова, О. Сергєєнкова); описували специфіку етапів професійного становлення майбутнього фахівця (О. Бодальов, А. Гапоненко); вирішували питання про особистісні та професійні особливості практичного психолога, його професійну ідентифікацію (В. Панок, Г. Абрамова); займались пошуками механізмів саморозвитку майбутніх професіоналів (Н. Пейсахов, О. Штепа). Особливе зацікавлення вчених викликав розвиток рефлексії як центральної якості особистості. Висувались припущення, що рефлексія може бути ефективним механізмом саморозвитку особистості (С. Кузікова, М. Савчин).

За результатами теоретичних розвідок та емпіричних досліджень, нами була розроблена психологічну розвивальну програма, що спрямована на підвищення потенціалу професійної рефлексії майбутніх документознавців.

Методологічною основою цієї програми стали положення особистісно орієнтованого виховання І. Беха. Особистісно орієнтоване виховання є особливим та цікавим, оскільки орієнтоване на людину як основну цінність; підтримку й розвиток її індивідуальності; пробудження в неї креативного потенціалу; стимулювання особистості до самостійного вирішення своїх проблем (Бех, 2008).

Серед основних завдань програми варто виокремити такі: розкриття суті поняття «професійна рефлексія» для студентів; актуалізація ціннісного ставлення до себе з позиції «Я-професіонал»; підвищення у майбутніх документознавців активності щодо оволодіння професією; поглиблення знань способів і прийомів ефективною професійною рефлексії.

Основновоположною стратегією цієї психологічної розвивальної програми стала активізація професійної рефлексії майбутніх документознавців й інтересу до рефлексивної діяльності та, як наслідок, їх саморозвиток у майбутній професійній діяльності.

На першому етапі відбувалось формування у майбутніх документознавців розуміння таких понять, як «професійна рефлексія» й «професійний саморозвиток», усвідомлення їх важливості у подальшій професійній діяльності. Для цього використовувалася низка методів. Міні лекції на теми «Професійна рефлексія та її роль в діяльності документознавця», «Професійний саморозвиток як невід'ємна складова професіоналізму майбутнього документознавця» допомагали формувати в студентів розуміння базових понять. Інформаційні відеоролики про рефлексію та саморозвиток також сприяли збагаченню знань про рефлексію і саморозвиток. Тьюторіал дав можливість зрозуміти структуру поняття

«професійна рефлексія» і його місце в професії документознавця. Майбутні документознавці конструювали інтелектуальну карту зазначеного поняття. Відеофільми активізували у досліджуваних прагнення до саморозвитку в професії.

Другий етап мав на меті сприяти рефлексії професійних знань і ціннісному прийняттю професії. Ми використовували такі методи роботи, як синквейн – студенти створювали «білі вірші» на задану тематику з опорою на професійний тезаурус. В результаті цієї техніки студенти більш глибоко пізнавали та розширили професійну термінологію. Також – ведення щоденника рефлексії під час практики. Після кожної практики студенти мали написати твір про свої враження, їх роль і місце в процесі практичної діяльності, проаналізувати чи достатньо їм знань для виконання професійних завдань на високому рівні. Завдяки цьому вони змогли зрозуміти над чим варто працювати, що удосконалити та розвинути. Створення відеопрезентацій на тему «Моя майбутня професія – Документознавець». Під час роботи над відеопрезентаціями студенти аналізували своє ставлення до обраної професії й емоції, які переживають щодо неї, ціннісне ставлення і плани на майбутнє. Крім цього вони обмінювалися враженнями й обговорювали, чи ідентифікують себе з обраною професією.

На третьому етапі студенти відкривали себе як майбутніх фахівців у професійній діяльності. На цьому етапі в них формувалася готовність до професійної самореалізації. Були організовані зустрічі в форматі TED Токс для глибшого розуміння майбутніми документознавцями обраної професії. Студенти мали можливість поспілкуватись з людьми, які вже досягли успіху, проте не зупиняються на досягнутому й прагнуть до подальшого саморозвитку. Майбутні документознавці активно долучались до участі в різних тематичних фестивалях, семінарах, тренінгах як волонтери, спікери і ведучі. Після цих заходів вони аналізували проведену роботу, визначали чинники труднощів, виявляли з яких дисциплін не вистачало знань. Крім цього студенти активно брали участь у розв'язанні різних проблемних ситуацій для рефлексії власного професійного потенціалу, аналізу недоліків і проектування способів їх виправлення, формулювання бажаної професійної мети й шляхів її досягнення.

Також для реалізації окреслених завдань було створено *соціально-психологічний тренінг* «Професійна рефлексія майбутніх документознавців як шлях до професійного зростання». Програма тренінгу складалась із 11 занять по 80 хвилин. Мета тренінгу: підвищення ефективності розвитку професійної рефлексії у майбутніх документознавців. Всі заняття були умовно розділені на три блоки, у кожному з яких ставилися різні завдання.

Завданнями першого блоку було усвідомлення студентами того, чи достатньо їм теоретичних знань для успішного виконання професійних завдань, чи досить добре опрацьовані професійні якості, чи є потреба в удосконаленні професійних вмінь, що варто удосконалити і які ж чинники невдалих та вдалих дій.

В другому блоці були такі завдання, як: підвищення у студентів мотивації до майбутньої професії, покращення емоційно-ціннісного ставлення до неї та сприяння ціннісному її прийняттю. Під час тренінгу досліджувані сформуливали внутрішню мотивацію до професії, почали ідентифікувати себе саме з професією документознавця.

Третій блок занять був орієнтований на покращення професійної саморегуляції та самоефективності й формування готовності до професійної самореалізації. В процесі виконання запропонованих вправ студенти практикувались у свідомій регуляції своєї професійної діяльності, вчилися ставити мету та досягати цілі. Вони отримали уявлення про те, якими знаннями, вміннями володіють та як їх ефективно застосовувати у практичній

діяльності. Також заняття цього блоку дали можливість майбутнім документознавцям усвідомити потребу в професійній самореалізації.

Всі блоки тренінгу склалися з 3 занять кожне. Перше заняття було спрямоване на знайомство учасників групи між собою, встановлення правил роботи і довірливої атмосфери, а останнє заняття тренінгу було присвячене підведенню підсумків, отриманню зворотного зв'язку, усвідомленню та обговоренню змін, що вже відбулися.

Тренінгові заняття склалися з трьох частин: вступної, основної та завершальної. У вступній частині відбувався зворотний зв'язок між ведучим і учасниками, обговорювались домашні завдання, розкривалась тема поточного заняття та коментувались очікування. Основна частина – це виконання вправ, рольові ігри, тематичні дискусії, дебати, релаксаційні вправи та інші форми роботи, спрямовані на засвоєння теми заняття. Завершальна частина – підведення підсумків заняття, отримання психологом зворотного зв'язку від учасників, релаксація і процедури завершення тренінгу, за потреби, задавалось домашнє завдання на відпрацювання певних навичок у реальному житті (Большакова, 1996).

Для розкриття загальної моделі тренінгових занять подамо декілька з них.

Час заняття	Назва і план	Тривалість
9:00-10:20	<p style="text-align: center;">ОСНОВНА ЧАСТИНА ТРЕНІНГА</p> <p>Заняття 1. «Мотивація до майбутньої професії» Мета: підвищення рівня мотивації до обраної професії. Інформаційна частина. Час 15 хвилин. Тренер пояснює значення понять «мотивація», «професійна мотивація». Розповідає, чому все ж таки важливо бути мотивованим на успішне професійне становлення. Вправа № 1. «Мотиваційна складова в професійній діяльності». Час: 20 хвилин. Мета: Осмислення відмінностей цілей професійної діяльності на початку кар'єри і в процесі накопичення професійного досвіду. Матеріали: аркуші форматом А-4, фломастери (олівці). Процедура: невеликий аркуш ділиться на три частини. Присутнім пропонується відповісти на запитання «Для чого ви навчаєтесь на документознавця?» з позиції минулого, теперішнього, майбутнього: початок навчання у ЗВО; зараз; через 5 років. Зворотний зв'язок: присутні діляться власними враженнями від своїх записів. Важливо, щоб вони самі змогли побачити відмінності в змісті описаного. Вправа № 2. «Оплески». Мета: розім'ятися, відпочити. Час: 10 хвилин. Процедура: тренер розміщує учасників на стільцях по колу,</p>	80 хв.

<p>11:00-12.20</p>	<p>послідовно кілька разів пропонує підвестися тим, хто має певне уміння чи якість, щось любить або бажає чомусь навчитися; інші учасники групи активно аплодують тим, хто підвівся. Наприклад: «Підведіться з місця всі ті, хто вмів вишивати». Оплески! «Підведіться з місця всі ті, хто вмів кататися на лижах». Оплески!</p> <p>Вправа № 3. «Я – документознавець». Час: 20 хвилин.</p> <p>Мета: рефлексія професійного самосприйняття як документознавця, відчуття професійної значущості, усвідомлення себе в обраній професії, проектування професійного майбутнього.</p> <p>Матеріали: папір формату А-4, кольорові олівці.</p> <p>Процедура: Виконання малюнку «Яким я бачу себе сьогодні?» «Пригадайте той день, коли Ви вперше прийшли на виробничу практику як документознавець. Якими Ви були? Що Ви відчували? Спробуйте зобразити себе на малюнку (реально, схематично чи метафорично, щоб якомога точніше передати свої відчуття та почуття).</p> <p><i>Рефлексія:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Подумайте, чи хотілося б Вам щось додати до малюнка, щоб почуватися комфортно? Що саме? Можете зробити це.- Якщо Вам щось заважає у своєму малюнку, можете це прибрати (замалювати, стерти, переробити, змінити). <p><i>Виконання малюнка «Яким я бачу себе у майбутньому»</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Якими Ви себе бачите? Чи є зміни між Вами реальними та тими, якими себе бачите в майбутньому. Визначте, хто або що могло б сприяти таким змінам? Кому належить вирішальна роль у цьому? Намалюйте себе майбутніх. <p>Зворотний зв'язок. Тренер пропонує обмінятися враженнями та відповісти на такі запитання як: «Який малюнок було виконувати найважче? Чому?».</p> <p>Завершальна частина. Час: 15 хвилин.</p> <p>Учасники обговорюють заняття, намагаються виокремити складні для них моменти, зрозуміти, чому одні завдання було легко виконувати, а інші складно. Діляться враженнями від отриманої інформації та відкриттів, які вони зробили, виконуючи запропоновані вправи.</p> <p>Заняття 2. «Емоційно-ціннісне ставлення до професії».</p> <p>Мета: усвідомлення власного ставлення до свого професійного розвитку та, в разі потреби, зміна його на ціннісно-позитивне.</p> <p>Інформаційна частина. Час: 10 хвилин.</p> <p>Обговорення особистісних змін, що виникли після минулого заняття. Пояснення ролі позитивних емоцій та активної</p>	<p>80 хв.</p>
--------------------	---	---------------

позиції щодо майбутньої професії в процесі професійного становлення.

Вправа 1. «Малюнок моєї майбутньої професії». Час: 20 хвилин

Мета: усвідомити власне бачення обраної професії, зрозуміти відмінності між її уявним образом та реальними характеристиками.

Матеріали: ватман, олівці, маркери.

Процедура: учасники заняття діляться на групи. На ватманах вони мають зобразити свою майбутню професію та себе в ній. Основний акцент у вправі – обговорення студентами всередині групи тих уявлень про професію, які склалися у них впродовж знайомства з нею. Кожна команда презентує свої малюнки та пояснює основні відмінності та причини виникнення останніх.

Зворотний зв'язок: під час шерінга учасники обмінюються думками про те, чи змінилися уявлення про професію та їхнє місце в ній, діляться спостереженнями щодо виокремлених ними характеристик майбутньої професії.

Вправа 2. «Емоційне насичення». Час: 20 хвилин

Мета: сформувати та закріпити позитивне ставлення до обраної професії.

Матеріали: чистий аркуш, ручка.

Процедура:

1. Учасники мають написати на аркуші паперу 20 слів, які їм подобаються і викликають позитивні емоції.
2. Потім їм потрібно написати 15–20 епітетів, якими вони наділяють предмети, що до вподоби.
3. Далі учасники відзначають 10 слів, які на їхню думку, описують професію «Документознавець».
4. Кожне із 10 слів варто «насичувати» приємними епітетами та озвучити їх позитивні сторони.

Зворотний зв'язок: студентам пропонувалось проаналізувати позитивні епітети, якими вони наділили слова, що описують професію психолога та обговорити в групі чи сприяло таке «насичення» посиленню позитивного ставлення до психології.

Вправа 3. «Арттерапія». Час: 5 хвилин.

Мета: зняти емоційну напругу та переключитися на виконання іншої вправи.

Матеріали: фарби, пензлики, ватмани.

Процедура: Впродовж виконання вправи звучить спокійна, дещо космічна музика. Учасники, за бажанням, можуть підходити до столу, де знаходяться фарби, пензлики та ватмани, і передавати свої емоції від музики в малюнку. Інші

	<p>закривають очі й уявляють себе центром Всесвіту, намагаються максимально поринути в музику. Всю увагу вони мають зосередити на собі, відчуті себе унікальними і неповторними.</p> <p>Вправа № 4. «Мій професійний герб та моє професійне кредо». Час: 10 хвилин.</p> <p>Мета: актуалізація власного професійного та особистісного досвіду.</p> <p>Матеріали: бланки з зображенням щита, олівці, фломастери.</p> <p>Процедура: Учасникам роздаються бланки «Герб та девіз». Їм пропонується заповнити поля герба відповідними символами, що найточніше передають зміст кожного поля: перше – «Я як документознавець»; друге – «Мое професійне майбутнє»; четверте – «Мій професійний ідеал». На смужці необхідно написати фразу, яка б могла слугувати особистим професійним девізом (професійним кредо). Це може бути, як відомий вислів, так і фраза, придумана самим учасником.</p> <p>Зворотний зв'язок: кожен учасник ділиться враженнями від вправи. В групі обговорюються найцікавіші моменти.</p> <p>Завершальна частина. Час: 15 хвилин.</p> <p>Матеріали: засоби для письма.</p> <p>Процедура: тренер демонструє учасникам записані на фліп-чарті або дошці 4–5 незакінчених речень, наприклад, «Я дізнався що...», «Мене здивувало, що...», «Мені сподобалось, що», «Можливо, було б краще, якби...» тощо; пропонує кожному учаснику записати свої відповіді й здати тренеру. Якщо дозволяє регламент, корисно, щоб кожен учасник по черзі повідомив свої записи групі.</p>	
--	--	--

Висновки

Отже, реалізація психологічної розвивальної програми «Активізація професійної рефлексії та саморозвитку майбутніх документознавців» досягається в процесі впровадження психологічного супроводу, зокрема розвивальної програми та соціально-психологічного тренінгу, заснованих на положеннях особистісного орієнтованого виховання. Ефективність запропонованого авторського психологічного супроводу може визначитися зростанням усвідомленого прагнення студентів до самопізнання, самоосвіти, зміною ціннісного самоствавлення, зростанням готовності до самореалізації та прагненням до саморозвитку в професії. Розроблений інструментарій призначений академічним кураторам, викладачам і практичним психологам ЗВО для застосування у розвивальній роботі з метою підвищення потенціалу професійної рефлексії та саморозвитку майбутніх документознавців.

Перспективи подальших досліджень стосуються вивчення ролі професійної рефлексії в проектуванні успішного професійного шляху фахівця, впливу індивідуальних особливостей особистості на процес професійного саморозвитку.

Література

1. Бех, І.Д. (2008). *Виховання особистості*: Підручник. Київ : Либідь.
2. Вернидуб, Р. (2019). Забезпечення якості професійної підготовки майбутнього вчителя: політика селекції. *Interdisciplinary Studies of Complex Systems*, 15, 5–17. <https://doi.org/10.31392/iscs.2019.15.005>
3. Власов, П.К. (2014). Партнерское общение. Тренинг. Игры и упражнения. Методические материалы для ведущего тренинга. Харьков : Изд-во «Гуманитарний центр».
4. Федосеева, І.В. (2013). Психотренінг спілкування: навч. посібник. Переяслав-Хмельницький : СКД.
5. Ішук, О.В. (2013). Чинники становлення професійної ідентичності студентів вищого навчального закладу. *Проблеми сучасної психології*, 2, 120–127.

References

1. Bekh, I.D. (2001). *Vykhovannia osobystosti: Pidruchnyk [Education of personality: Textbook]*. Kyiv : Lybid [in Ukrainian].
2. Vernydub, R. (2019). Zabezpechennia yakosti profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia: polityka selektsii [Ensuring the quality of professional training of future teachers: selection policy]. *Interdisciplinary Studies of Complex Systems*, 15, 5–17. <https://doi.org/10.31392/iscs.2019.15.005> [in Ukrainian].
3. Vlasov, P.K. (2014). *Partnerskoe obshchenye. Trenynh. Yhry y uprazhneniya. Metodicheskiye materyaly dlia vedushcheho trenynhy [Partner communication. Training. Games and exercises. Methodological materials for the trainer]*. Kharkiv: Yzd-vo “Humanytarnyi tsentr” [in Ukrainian].
4. Fedosieieva, I.V. (2013). *Psyhotreninh spilkuvannia: navch. posibnyk [Psychotraining of communication: textbook]*. Pereiaslav-Khmelnytskyi : SKD [in Ukrainian].
5. Ishchuk, O.V. (2013). Chynnyky stanovlennia profesiinoi identychnosti studentiv vyshchoho navchalnoho zakladu [Factors of formation professional identity of students of higher educational institution]. *Problemy suchasnoi psykholohii – Problems of modern psychology*, 2, 120–127 [in Ukrainian].

PSYCHOLOGICAL DEVELOPMENT PROGRAM “ACTIVATION OF PROFESSIONAL REFLECTION AND SELF-DEVELOPMENT OF FUTURE DOCUMENTOLOGISTS”

Andriy Ivashchenko

**PhD in Pedagogy, Associate Professor
of Department of Documentation**

Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University named after Hryhorii Skovoroda
30, Sukhomlynsky Str., Pereiaslav-Khmelnytsky, Ukraine, 08401
socgum_phdpu@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-8175-7766>

Alyona Ivashchenko

PhD in Psychology, Senior Lecturer

of the Department of Management Practical Psychology and Inclusive Education

Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University named after Hryhorii Skovoroda
30, Sukhomlynsky Str., Pereiaslav-Khmelnytsky, Ukraine, 08401
alyona.ger@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-5059-739X>

Abstract

The article proposes a comprehensive psychological developmental program to enhance professional reflection and self-development of future documentologists, based on the idea of personality-oriented education of the individual. The main idea of such education was to model educational situations that would encourage the individual to self-knowledge and self-development. The main tasks of the program are the following: revealing the essence of the “professional reflection” concept for students; actualization of the value attitude to oneself from the position of “I am a professional”; increasing the activity of future documentologists to master the profession; deepening knowledge of methods and techniques of effective professional reflection. The main strategy of this psychological development program was the activation of professional reflection of future documentologists and interest in reflective activities and, as a consequence, their self-development in future professional activities. To implement the tasks, the following activities were conducted with the students: mini-lectures, informational videos, tutorial construction of an intellectual map, videos, discussions. During the practice syncveins, diary of reflections and videopresentations developed by the students were also used. In addition, students actively participated in festivals, seminars, trainings as volunteers and speakers, it helped them to understand their strengths and weaknesses, what exactly to work on. The introduction of a psychological development program will help increase students’ conscious desire for self-knowledge, self-education, change in values, increase readiness for self-realization and the desire for self-development in the profession. The developed toolkit was aimed to assist academic curators, teachers and practical psychologists of higher education institutions in development work in order to increase the potential of professional reflection and self-development of future documentologists. **Keywords:** professional reflection, self-development, self-realization, motivation, value perception, future documentologists.

Подано 07.06.2021

Рекомендовано до друку 18.06.2021